

שמונה עשרה-תפלת שחרית-Tefila 101

גואל ישראל Of ברכה Lesson 27-The Theme And Wording Of The

Source 1

מנהג בבל					מנהג א"י
ענף 1 (59)	ענף 2א (8)	ענף 2ב (7)	ענף 2ג (9)	ענף 2ד (5)	ענף 1 (11)
ראה בעניינו ורובה ריבנו	ראה בעניינו ורובה ריבנו	ראה נא בעניינו ורובה ריבנו ודון דינינו	ראה בעניינו ורובה ריבנו	ראה נא בעניינו ורובה ריבנו	ראה בעניינו ורובה ריבנו
וגאלינו מהרה	וגאלינו מהרה	וגאלינו מהרה	וגאלינו מהרה	ומהר לגאלינו גאולה שלימה	וגאלינו מהרה
למען שמך	למען שמך	למען שמך	למען שמך	למען שמך	למען שמך
כי גואל	כי גואל	כי גואל	כי גואל	כי אל גואל	כי אל גואל
חזק אתה	חזק אתה	חזק אתה	חזק אתה	חזק אתה	חזק אתה
ברוך אתה יי גואל ישראל	ברוך אתה יי גואל ישראל	ברוך אתה יי גואל ישראל	ברוך אתה יי גואל ישראל	ברוך אתה יי גואל ישראל	ברוך אתה יי גואל ישראל

Source 2

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר תפילה – ראה בענינו ורובה ריבנו וגאלינו מהרה למען שמך כי גואל וחזק אתה. בא"י גואל ישראל:

Source 3

סידור רב סעדיה גאון

חטאנו ומחול לנו מלכנו כי פשענו ב א יי חנון ומרבה לסלוח ראה
בענינו וריב ריבנו ודון דיננו וגאלינו מהרה למען שמך ב א יי גואל
ישראל רפאנו יי ונרפא הושיענו ונושעה ברוך אתה יי רופא חולי

Source 4

סדר תפילות של הרמב"ם

ברוך אתה יי חנון ומרבה לסלוח ו ראה בענינו ורובה ריבנו ומהר לגאלינו כי אל מלך
גואל חזק אתה ברוך אתה יי גואל ישראל ח רפאנו יי אלהינו ונרפא הושיענו ונושעה

Source 5

מחזור ויטרי – ראה נא בענינו ורובה ריבנו וגאלינו מהרה למען שמך כי א-ל מלך גואל
וחזק אתה. בא"י גאל ישר:

Source 6

סידור רבי שלמה ברבי נתן

ראה בענינו ורובה ריבנו וגאלינו מהרה למען שמך ברוך אתה ה'
גואל ישראל.

Source 7

Persia

טוב ומטיב וסלח מאתה בלגל חנון
 ומרבה לסלח
 ראה נא בענינו וריבה ריבנו ורחם
 10 מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 ורחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו

Source 8

Aram Tzova

ראה
 נא בענינו וריבה ריבנו ורחם
 מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו

Source 9

טוב וסלח אתה ברוך אתה חנון הכרבה לסלוח
 ראה נא בענינו וריבה ריבנו ורחם
 מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו

Source 10

Sephardic 1598

ראה נא בענינו וריבה ריבנו ורחם
 מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו

Source 11

נוסח קרפנטרניץ

ראה נא בענינו וריבה ריבנו ורחם
 מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו
 רחם מאת ריבנו ורחם מאת ריבנו

שמונה עשרה-תפלת שחרית-101 Tefila

Source 12

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יז' עמ' ב'-ומה ראו לומר גאולה בשביעית? – אמר רבא: מתוך שעתידין ליגאל בשביעית, לפיכך קבעוה בשביעית, והאמר מר: בששית – קולות, בשביעית – מלחמות, במוצאי שביעית בן דוד בא – מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא.

Translation: Why did Chazal find it appropriate to establish the Bracha of Geula as the seventh Bracha of Shemona Esrei? Rava said: Because the final redemption will occur in the Seventh Millenium. They therefore placed Geula to be the seventh Bracha of Shemona Esrei. But did not Mar say: In the Sixth Millenium there will be sounds; in the Seventh Millenium there will be wars and at the end of the Seventh Millenium, the Messiah will come? Wars are considered the beginning of the redemption.

Source 13

רש"י-אתחלתא דגאולה היא, ואף על גב דהאי גאולה לאו גאולה דגלות היא, אלא שיגאלנו מן הצרות הבאות עלינו תמיד, דהא ברכת קיבוץ ובנין ירושלים וצמח דוד יש לכל אחת ואחת ברכה לעצמה לבר מגאולה זו, אפילו הכי, כיון דשם גאולה עלה, קבעוה בשביעית.

Translation: The theme of the seventh Bracha is not the final redemption; rather it is redemption from the troubles that surround the Jewish people in every generation. The basis for this position is that Chazal included Brachot for the gathering of the exiles, the rebuilding of Jerusalem and re-establishment of the Davidic Monarchy in addition to the Bracha of redemption. Because the theme of the Bracha is redemption, it was appropriate for Chazal to establish it as the seventh Bracha based on the date of the expected final redemption.

Source 14

סידור רש"י סימן תקטו'-למדנו רבותינו: למה מתפללין בחול שמונה עשרה ברכות, ובשבת שאנו במלים אין אנו מתפללין אלא שבע? ולמה אין מתפללין י"ח בשבת? אמר רב הונא מפני שאסור לתבוע צרכיו בשבת. אמר הקב"ה שבת זו מנוחה היא לישראל, שנאמר ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל (מ"א ח' נ"ו). למה? לפי שבחר בשבת תחילה, שנאמר וינח ביום השביעי (שמות כ', י"א), ובתפילה שאנו מתפללין בחול יש דברים בחול שצריך אדם להזכיר, ובשבת אין צריך להזכיר. אם היה חול, אומר חונן הדעת, היה בעל תשובה אומר הרוצה בתשובה, אם היה בשבי אומר גואל ישראל, אם היה חולה אומר רופא חולי. אומר הקב"ה למנוחה ניתנה לישראל השבת, ואם יתפלל אדם י"ח ברכות נזכר הוא מעשיו ומיצר, נמצא שם שמים מתחלל. לפיכך תיקנו רבותינו תפילה בשבת שאין בה צער של כל דבר.

Translation: Our Rabbis taught us: why do we recite a prayer that contains 18 Brachot on weekdays but on Shabbat when we are resting from work do we recite a prayer containing only 7 Brachot? Why do we not recite a prayer that contains 18 Brachot on Shabbat? Rav Huna explains: Because we are prohibited from making requests for our needs on Shabbat. G-d said: Shabbat is meant to be a day of rest as it is written (Melachim 1, 8, 52): Blessed is G-d who gave a day of rest to the Jewish people. Why? Because G-d chose Shabbat first as it is written (Shemot 20, 11): And G-d rested on the seventh day. In the prayer that we recite on a weekday, there are weekday themes that a person must refer to that he cannot refer to on Shabbat. On a weekday, we recite: Chonain Ha'Da'At; if he is undergoing repentance, he recites: Ha'Rotzeh B'Teshuva; if he is in captivity, he recites: Go'Ail Yisroel; if he is ill he recites: Rofeh Cholei. G-d says: Shabbat was given to the Jewish people as a day of rest; if a person recites the prayer containing

---

שמונה עשרה-תפלת שחרית-101 Tefila

---

the 18 Brachot, the person will be concerned about his personal needs and will start to worry. This will be a desecration of G-d's name because he is not enjoying the day of rest that G-d gave him. As a result, our Sages composed a prayer to be recited on Shabbat that does not raise issues that may cause a person to worry.

Source 15

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קט"ז ע"ב ב'–משנה–וחותם בגאולה. רבי טרפון אומר: אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, ולא היה חותם. רבי עקיבא אומר: כן ה' אלקינו ואלקי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים כו', עד ברוך אתה ה' גאל ישראל. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קי"ז ע"ב ב'–וחותם בגאולה. אמר רבא: קריאת שמע והלל – גאל ישראל, דצלותא – גואל ישראל. מאי טעמא – דרחמי נינהו.

Mishna–And he concludes with a formula of redemption. R. Tarfon used to say who redeemed us and redeemed our fathers from Egypt, but he did not conclude with a blessing. R. Akiba said: 'so may the lord our G-d and the G-d of our father suffer us to reach other seasons and festivals which come towards us for peace, rejoicing in the rebuilding of your city and glad in your service, and there we will partake of the sacrifices and the Passover-offerings etc. as far as blessed are you, O Lord, who has redeemed Israel.'

Gemara–and he concludes with a formula of redemption. Raba said: the ending of the benediction following the reciting of the Shema' and Hallel at the Seder is 'who redeemed Israel'; that of Shemona Esrei is 'the redeemer of Israel'.

Source 16

רשב"ם תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קט"ז ע"ב ב' דצלותא – גואל ישראל–שאנו מתפללין על העתיד.

Translation: We recite the Bracha ending of Go'Ail Yisroel in Shemona Esrei because we are praying for the future redemption.

Source 17

מאמר חמץ לרשב"ץ אות קכז' –וחותם גאל ישראל לא גואל ישראל. כי בתפלה אומר גואל ישראל שהוא לשון בקשת רחמים על העתיד. אבל בהלל אומר גאל ישראל על גאולת מצרים. ומצרף בה גאולה העתידה כי כן העלו בגמ' ברכות (יב ב): כי לעתיד כשמוכירין קבוצין גליות משתפין עמה יציאת מצרים. וכשאנו אומרים ונודה לך שיר חדש אנו רוצים לומר שיר חדש על גאולתנו העתידה ועל פדות נפשנו ממצרים. ואנו אומרים סמוך לחתימה מעין חתימה שהיא גאל ישראל בגאולת מצרים כנ"ל.

Translation: And he ends with the Bracha Ga'Al Yisroel and not Go'Ail Yisroel–Because in Shemona Esrei, one finishes the Bracha of Ri'Al V'Onyainu with the words: Go'Ail Yisroel which are words that express hope for compassion concerning the future. To end Hallel one says: Ga'Al Yisroel which concerns redemption from Egypt. We can connect to it the future redemption as is expressed in Masechet Brachot 12, 2: in the future when we speak of the ingathering of the exiles, we will also speak of the redemption from Egypt. And when we recite in the Haggadah: V'Nodeh Licha Shir Chodosh (and we will sing to You a new song) we mean to say that we will be reciting a new song when the future redemption comes and will incorporate within it an acknowledgement of the past redemption from Egypt. We do that by reciting words

---

שמונה עשרה-תפלת שחרית-101 Tefila

---

before the concluding Bracha that match the theme of the concluding Bracha. In this case we say words concerning the redemption from Egypt just before the concluding Bracha of Ga'Al Yisroel.

Source 18

שכל טוב (בובר) שמות פרק יב ד"ה [מתני'] מזנו לו-מתחיל בגנות, היינו דמתחיל לומר עבדים היינו לפרעה במצרים, ומסיים בשבח, היינו דמסיים בשבח של הקב"ה בא"י אמ"ה אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, וחזקתם בא"י גאל ישראל. דקיימא לן כרבא דאמר רבא אמת של ק"ש, והלל של לילי פסחים, חתימתן גאל ישראל, וטעמא מאי, כיון דמדכרינן בהו יציאת מצרים חתמינן בהו גאל ישראל, דהיינו לשעבר, דמודינן לקב"ה דפריק ית ישראל ממצרים. ובתפלה חתמינן גואל ישראל דכיון דלא אמרינן בההיא ברכה יציאת מצרים אלא מצלינן לקב"ה דיפרוק יתן מן גלותא חתמינן בה גואל ישראל לשון עתיד.

Translation: We begin the Haggadah with words about our humble past by reciting: Avadim Hayenu L'Pharoh B'Mitzrayim and conclude with words of praise of G-d; i.e. Asher G'Alanu V'Ga'Al Et Avotainu Mi'Mitzrayim and we end with the Bracha: Ga'Al Yisroel. We hold in accordance with the opinion of Rava who says: Emes of Kriyat Shema and Hallel on the first two nights of Pesach end with the words: Ga'Al Yisroel. Why? Because we mention the redemption from Egypt. We must recite the words: Ga'Al Yisroel because we are referring to the past in that we acknowledge that G-d saved us from Egypt. In Shemona Esrei we recite the words: Go'Ail Yisroel because we do not make any references to the Redemption from Egypt within the Bracha. Instead we pray that G-d redeem us from our exile. So we end the Bracha with the words: Go'Ail Yisroel which concerns the future.

Source 19

שפת אמת מסכת מגילה דף יז ע"ב ב' -שם בגמ' מה ראו לומר גאולה בשביעית פי' רש"י אע"ג דהאי גאולה לאו גאולה דגלות היא כו' דהא ברכת קיבוץ כו' יש לכל אחד ברכה לעצמה כו', ואיני יודע מי הכריחו לזה דהלא כיון דקיבוץ גלות ובנין ירושלים וצמיחת ישועה מחלקינן בתלתא א"כ יש לומר דגאולה גם כן מפורשת בפני עצמה, וגם מלשון גואל ישראל דהוא לשון הוה על כל הצרות הבאות תמיד אינו מוכרח.

Translation: In the Gemara, Masechet Megilah, 17, 2, the Gemara asks why the theme of the seventh Bracha in Shemona Esrei is Geula. Rashi explains that the theme of redemption that appears in the seventh Bracha is not redemption from exile because there is a Bracha already for the ingathering of exiles, etc. I do not know what prompted Rashi to take that position. The fact that there is a separate Bracha for the ingathering of the exiles and a separate Bracha for the rebuilding of Jerusalem and a separate Bracha for the re-establishment of the Davidic monarchy supports the argument that there should be a separate Bracha for redemption; i.e. Go'Ail Yisroel. And to interpret the wording of the Bracha, Go'Ail Yisroel, as referring to the ongoing troubles of the Jewish people is not obligatory.

Source 20

משנה ברורה סימן סו ס"ק לג-אחר גאל ישראל - לשון עבר משום דהוא קאי על גאולת מצרים אבל בתפלת י"ח אומר גואל ישראל משום דרחמי נינהו ומתפלל על העתיד.

Translation: Achar Ga'Al Yisroel-this Bracha is written in the past tense because it refers to the exile of Egypt but in Shemona Esrei, we recite Go'Ail Yisroel because they are words that seek compassion in that one is praying for the future redemption.

שמונה עשרה-תפלת שחרית-101 Tefila

Source 21

הרב אליהו מונק-עולם התפילות-עמ' קמא'-ראה בענינו, אחרי קבוצות הבקשות על שלומנו הרוחני-הנפשי, מתחילות המשאלות על הנכסים החומריים וזה כדי לרמוז על תולתן הפנימית של אלו בקודמות. הברכה הראשונה בסדר זה נוגעת בדרישה החשובה ביותר: חירותו של כל יצור אנושי, דהיינו שחרורו מכל גורמים העלולים להגביל את חופש פעולתו. ברכה זו של "גואל ישראל" אינה מתכוונת לגאולה הלאומית "גאולה דגלות", בה מדובר מאוחר יותר, אלא גאולה "מן הצרות הבאות עלינו תמיד", כפי שמודגש בדברי רש"י, מגילה יז', עמ' ב' ד"ה "אתחלתא דגאולה היא"; בית יוסף ס' קטו'.

Translation: The Bracha Ri' Ai V'Onyainu which comes after the group of Brachot that deal with our spiritual well-being, is the first of a group of Brachot that deal with our physical needs. The Brachot were put in that order to demonstrate that satisfaction of our physical needs depends heavily upon the satisfaction of our spiritual needs. The first Bracha in the second group deals with the most important request: freedom of the human being to be able to be creative. In other words, being free from causes that are likely to restrict one's activities. The theme of the Bracha of Go'Ail Yisroel is not "national freedom" which is the theme of later Brachot in Shemona Esrei; rather it is freedom "from troubles that have plagued Jews throughout their history" as is emphasized by Rashi in Masechet Megilah 7,2, in his comments to the words: Aschaltia D'Geula Hee; see also Beis Yosef paragraph 115.